

УДК 34

Костюк В. Л.

*заступник керівника відділу
Апарату Верховної Ради України,
професор кафедри муніципального права та адміністративно-
правових дисциплін Навчально-наукового інституту права імені І.
Малиновського Національного університету «Острозька академія»,
доктор юридичних наук, доцент*

Костюк Ю. В.

*в.о. голови Київського міського осередку
ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій»,
студент 4-го курсу Київського інституту інтелектуальної власності
та права Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: НАУКОВО- ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Просування України по шляху системних демократичних, соціальних, правових перетворень, виходячи із необхідності розбудови громадянського суспільства, утвердження принципу верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини, засвідчує об'єктивну і закономірну тенденцію до активізації соціальних реформ [1],[2, с.14],[3, с.376-380]. Доречно

© Костюк В. Л., Костюк Ю. В., 2018

© Національний університет «Острозька академія», 2018

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

наголосити, що головною спрямованістю таких реформ має стати підвищення рівня та якості життя кожної людини, посилення ефективності, дієвості та доступності соціальних прав та свобод, механізмів їх реалізації, гарантування і правової охорони. За змістом ст. 3 Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст, спрямованість діяльності держави; утвердження, забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Ст.8 Основного Закону України проголошує принцип верховенства права як базовий принцип правової взаємодії суспільства, особи і держави.

У розвиток таких основоположних засад та принципів, ст.46 Конституції України закріплює право на соціальний захист як основоположне, системоутворююче право по відношенню до усієї системи соціальних прав людини. За змістом ч.1 ст.46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Таким чином, буде доречним констатувати, що суспільство та держава формують власну стратегію розвитку на засадах: інклюзивності, доступності, відкритості, прозорості, безбар'єрності, виходячи із принципів пріоритетності прав та свобод людини, в також верховенства права.

Підтримуючи конструктивну спрямованість конституційно-правових засад соціального розвитку суспільства і держави, якісні, системні реформи у цій царині ускладнені такими чинниками як: відсутність єдиної соціальної стратегії розвитку суспільства та держави; декларативність системи прав та свобод людини; декларативність системи соціальних прав

▪ Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

та свобод людини; неефективність соціальної політики, у тому числі політики соціального захисту; низький рівень соціальних стандартів та гарантій; ускладнені процедури реалізації, гарантування, правової охорони прав та свобод людини, передусім соціальних; неефективність, суперечливість чинного законодавства; відсутність якісних механізмів імплементації міжнародних стандартів з прав людини; відсутність ефективного моніторингу, нагляду та контролю.

Одним із важливих кроків на шляху активізації соціальних реформ є урахування основоположних та фундаментальних міжнародних стандартів з прав людини. У цьому контексті, на особливу увагу заслуговує ухвалена Генеральною Асамблеєю ООН ще 10 грудня 1948 року Загальна декларація прав людини[4]. Принагідно нагадати, що вже у Преамбулі акцентується увага на тому, що *«народи Об'єднаних Націй підтвердили в Статуті свою віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особи і в рівноправність чоловіків і жінок та вирішили сприяти соціальному прогресові і поліпшенню умов життя при більшій свободі»*, а також її проголошення є завданням *«до виконання якого повинні прагнути всі народи і всі держави з тим, щоб кожна людина і кожний орган суспільства, завжди маючи на увазі цю Декларацію, прагнули шляхом освіти сприяти повазі цих прав і свобод і забезпеченню, шляхом національних і міжнародних прогресивних заходів, загального і ефективного визнання і здійснення їх як серед народів держав-членів Організації, так і серед народів територій, що перебувають під їх юрисдикцією»*. Таким чином, Загальна декларація прав людини закладає засади поваги до прав та свобод людини, неухильного їх дотримання.

За своєю соціально-правовою природою, Загальна декларація прав людини виступає : гуманітарно-соціальним вектором розвитку суспільства

▪ Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

та держави; міжнародно-правовим базисом системи основоположних прав та свобод людини; базисом формування системи міжнародних стандартів з прав людини; ключовим вектором розвитку новітнього соціального законодавства, у тому числі у сфері соціального захисту; базисом сучасної кодифікації законодавства про соціальне забезпечення. Також варто вказати, що історичний досвід функціонування Загальної декларації прав людини протягом 1948-2018р.р. засвідчує сталість та стабільність закріпленої у ній системи прав людини.

Метою наукової статті є науково-теоретичне дослідження Загальної декларації прав людини у системі джерел права соціального забезпечення у контексті сьогодення.

У юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких вчених-юристів, як: В. М. Андрійв, Н. Б. Болотіна, В. С. Венедіктов, С. В. Венедіктов, С. Я. Вавженчук, С. В. Вишновецька, Ю. М. Гришина, І. В. Зуб, М. І. Іншин, О. Л. Кучма, В. Л. Костюк, С. С. Лукаш, Л. Ю. Малюга, А. Р. Мацюк, Н. О. Мельничук, П. Д. Пилипенко, С. В. Попов, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, В. О. Процевський, О. М. Обушенко, С. М. Синчук, О. В. Тищенко, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та ін. Підтримуючи конструктивні, позитивні наукові, доктринальні позиції цих та інших вчених, у новітніх умовах сьогодення джерела права соціального забезпечення залишаються важливим та ключовим елементом демократичних, соціальних та правових реформ. Водночас, подальший процес розвитку соціальних реформ, системи джерел права соціального забезпечення вказує на важливість урахування міжнародних стандартів з прав людини, які містяться у Загальній декларації прав людини.

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

Принагідно нагадати, що згідно ст.9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Закон України «Про міжнародні договори України» [5] встановлює, що міжнародний договір України – це укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо). На підставі цього Закону (ст.19) встановлено, що чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Традиційно, урахувуючи авторитет, соціально-правову вагу ООН у сучасному світі, ухвалені нею міжнародно-правові акти виступають базисом міжнародного співробітництва, соціального миру та злагоди.

Загальна декларація прав людини є фундаментальним міжнародно-правовим актом ООН, який визначає систему основоположних прав та свобод людини. Тому вона відіграє ключову роль у формуванні джерел права і, зокрема, джерел права соціального забезпечення.

Слід наголосити, що у правовій доктрині відсутні єдині підходи щодо розуміння джерел права соціального забезпечення.

▪ Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

У теорії права підкреслюється, що поняття «джерело права» можна розглядати як: як джерело виникнення права як соціальної категорії; у генетичному розумінні як умови формування права, тобто фактори правотворчості та загальнолюдські цінності, що безпосередньо впливають на процес формування та функціонування права; у юридичному значенні як спосіб зовнішнього прояву права; як діяльність суб'єктів суспільних відносин, в результаті якої реалізуються їх потреби і задовольняються інтереси [6, с. 334–335]. Разом із тим, Н. М. Пархоменко справедливо відзначає, що «з'ясування основних ознак джерел права надало можливість визначити поняття останніх у формально-юридичному значенні, а саме: джерела права – це обов'язкові до виконання акти уповноважених суб'єктів права, що містять норми права у письмовій формі, а також акти волевиявлення владних суб'єктів, що є неписаними нормативними фактами, на основі яких (актів) виникають, змінюються та припиняються правові відносини» [7, с. 13].

О. М. Ярошенко, акцентуючи увагу на системному дослідженні джерел трудового права, вказує на те, що у формальному значенні, до них включається весь масив загальновідомих і внутрішньо структурованих форм установлення й вираження нормотворчими органами загальнообов'язкових правил, які регламентують трудові й пов'язані з ними інші відносини а, у матеріальному значенні джерела виявляються в тих відносинах, що становлять предмет трудового права [8, с. 23–24].

Професори М.І. Іншин, С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко та інші вчені-правники підкреслюють, що джерела права соціального забезпечення у формальному аспекті – це сукупність загальновідомих і внутрішньо-структурованих форм установлення та вираження нормотворчими органами загальнообов'язкових правил поведінки, регулюючих відносини

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

щодо соціального забезпечення а, водночас, у матеріальному – джерела права соціального забезпечення виявляються через відносини, які становлять предмет цієї галузі права [9, с. 106]. У юридичній літературі висловлюються і інші підходи[10, с.7-8].

Теоретико-правове дослідження цих та інших підходів[11],[12],[13, с.100-122 та ін.] дозволяє вказати, що джерела права соціального забезпечення: по-перше, спрямовані на утвердження в Україні соціальної та правової держави; по-друге, втілюють систему міжнародних стандартів з прав людини; по-третє, покликані забезпечувати ефективність, дієвість та доступність соціальних прав людини; по-четверте, виступають результатом нормотворчої діяльності уповноважених суб'єктів відповідно до Конституції та законів України.

Таким чином, джерела права соціального забезпечення – це зовнішні форми виразу і закріплення норм права, які формуються під впливом міжнародних стандартів з прав людини уповноваженими нормотворчими суб'єктами та спрямовані на регулювання сучасних відносин у сфері соціального забезпечення. Основними ознаками джерел права соціального забезпечення є наступні: визначені форми виразу норм права соціального забезпечення; відповідають міжнародним стандартам з прав людини; відповідають тенденціям демократичної, соціальної та правової держави; покликані розвивати систему соціальних прав людини, провідне місце у якій належить праву на соціальний захист; виступають результатом нормотворчих повноважень уповноважених суб'єктів відповідно до Конституції та законів України; покликані регулювати відносини у сфері соціального забезпечення; підлягають моніторингу, нагляду і контролю.

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

Концептуального значення у системі джерел права соціального забезпечення набуває Загальна декларація прав людини (далі – Декларація).

З правової точки зору, Декларація встановлює: 1) систему загальних міжнародних стандартів з прав людини; 2) систему міжнародних соціальних стандартів; 3) міжнародно-праві засади та принципи соціальних реформ;

4) міжнародно-праві засади та принципи розвитку системи джерел права соціального забезпечення.

До системи основних загальних міжнародних стандартів з прав людини можна віднести наступні: усі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах; усі люди наділені розумом і совістю і повинні діяти у відношенні один до одного в дусі братерства; кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією; кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність; ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство і работоргівля забороняються в усіх їх видах; ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання; кожна людина, де б вона не перебувала, має право на визнання її правосуб'єктності; усі люди рівні перед законом і мають право, без будь-якої різниці, на рівний їх захист законом; кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом тощо.

До системи основоположних міжнародних соціальних стандартів, які за своєю суттю, є соціальними правами людини, у відповідності до Декларації, можна віднести наступні.

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

По-перше, за змістом Декларації (ст.22) кожна людина, як член суспільства, має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави. По-друге, у Декларації (ст.23) передбачено, що кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття, а також без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за рівну працю. Крім того, кожний працюючий має право на справедливу і задовільну винагороду, яка забезпечує гідне людини існування, її самої та її сім'ї, і яка в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення. По-третє, у Декларації (ст.23) визначено, що кожна людина має право створювати професійні спілки і входити до професійних спілок для захисту своїх інтересів. По-четверте, за змістом Декларації (ст.24) кожна людина має право на відпочинок і дозвілля, включаючи право на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку. По-п'яте, Декларація (ст.25) встановлює, що кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини. По-шосте, за змістом Декларації (ст.25) материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу, а усі діти, народжені у шлюбі або поза шлюбом, повинні користуватися однаковим соціальним захистом. По-сьоме, Декларація (ст.26) передбачає, що кожна

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

людина має право на освіту, ураховуючи такі особливості: освіта повинна бути безплатною хоча б початкова і загальна; початкова освіта повинна бути обов'язковою; технічна і професійна освіта повинна бути загальнодоступною, а вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного; освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод; освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма народами, расовими або релігійними групами і повинна сприяти діяльності ООН по підтриманню миру; батьки мають право пріоритету у виборі виду освіти для своїх малолітніх дітей. По-восьме, за змістом Декларації (ст.27) кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом, брати участь у науковому прогресі і користуватися його благами. По-дев'яте, Декларація (ст.28) передбачає, що кожна людина має право на соціальний і міжнародний порядок, при якому права і свободи, викладені в цій Декларації, можуть бути повністю здійснені. По-десяте, за змістом Декларації (ст.29) кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому тільки й можливий вільний і повний розвиток її особи. При здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві.

Доречно підкреслити, що у розвиток Загальної декларації прав людини, ООН ухвалено низку новітніх міжнародно-правових актів з прав. Показовим у цьому плані, стало ухвалення 13 грудня 2006 року Генеральною Асамблеєю ООН Конвенції про права осіб з

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

інвалідністю[14],[15]. Її ратифікація Верховною Радою України стала важливим кроком на шляху утвердження системи основоположних прав осіб з інвалідністю, їх соціалізації, інтеграції до суспільних і державно-правових процесів.

Отже, Загальна декларація прав людини як джерело права соціального забезпечення – це фундаментальний міжнародно-правовий акт ООН, який визначає систему основоположних соціальних прав і свобод людини, які за своєю суттю та змістом, виступають міжнародними соціальними стандартами.

Основними ознаками Загальної декларації прав людини як джерела права соціального забезпечення є наступні: 1) фундаментальний, основоположний та універсальний міжнародно-правовий акт ООН з прав людини; 2) закріплює систему основоположних соціальних прав людини; 3) визначає загальну систему основоположних міжнародних стандартів з прав людини; 4) передбачає систему основоположних міжнародних соціальних стандартів; 5) визначає засади правосуб'єктності у праві соціального забезпечення; 6) визначає основоположні засади та принципи міжнародного-правового регулювання у сфері соціального забезпечення; 7) виступає основоположним джерелом права соціального забезпечення; 8) сприяє організації і проведенню соціальних реформ; 9) виступає міжнародно-правовою основою ухвалення новітнього законодавства про соціальне забезпечення; 10) виступає міжнародно-правовою основою кодифікації законодавства про соціальне забезпечення; 11) підлягає моніторингу, нагляду та контролю; 12) визначені нею соціальні права підлягають юрисдикційному та поза юрисдикційному захисту.

Ураховуючи викладене, основоположною тенденцією розвитку в Україні системи джерел права соціального забезпечення є здійснення

▪ Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

кодифікаційних процесів у цій царині, на основі та з урахуванням, міжнародних стандартів визначених Загальною декларацією прав людини.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254-к/96-ВР // *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Іншин М. І. Соціальний захист в Україні: сутність, проблеми та перспективи / М. І. Іншин, Д. І. Сіроха. *Актуальні проблеми соціального права. Випуск II: науково-практичний посібник : збірник статей учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2015р.* / За заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. – К. : ПВГОІ «ІРСТ Україна», 2016. С.14-19.
3. Реформа соціального захисту осіб з інвалідністю у контексті сьогодення: проблеми, виклики та перспективи/В.Л. Костюк. Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 3 листопада 2017р.); за заг. Ред. К.Ю. Мельника. *Харків. нац. ун-т внутр. справ*, 2017. С.376-380.
4. Загальна декларація прав людини: Декларація ООН від 10.12.1948. Електронний ресурс: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року №1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. №50. Ст.540.

▪ Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

6. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / За ред. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Київ: *Юрінком Інтер*, 2006. 688 с.
7. Пархоменко Н.М. Джерела права: теоретико-методологічні засади: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01. Київ: *Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*, 2009. 32 с.
8. Ярошенко О.М. Джерела трудового права України: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.05. Харків : *Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого*, 2007. 42 с.
9. Право соціального забезпечення в Україні: підручник. 2-ге вид. переробл. і доповн. / За ред. Занфірової Т.А. та ін. Харків : *ФІНН*, 2012. 640 с.
10. Мицай М.О. Система джерел пенсійного права України. Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / М.О. Мицай; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2018. 20 с.
11. Прилипко С.М. Предмет права соціального забезпечення: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / С.М. Прилипко ; *Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Х.*, 2007. 47с.
12. Костюк В.Л. Конституційне право на соціальний захист в умовах сьогодення: науково-правовий аспект. В.Л. Костюк. *Публічне право*. 2015. №2 (18). С.252-259.
13. Тищенко О. В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі : *моногр.* К., 2014. 394с.
14. Про права осіб з інвалідністю: Конвенція ООН від 13 грудня 2006 року. [Електронний ресурс]: *Режим доступу:* http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.

▪ Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

15. Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю та факультативного протоколу до неї : Закон України від 16 грудня 2009 року №1767-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 9. Ст. 256.

Костюк В. Л., Костюк Ю. В.

Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект

У цій науковій статті досліджуються концептуальні питання пов'язані із розумінням місця та ролі Загальної декларації прав людини у системі джерел права соціального забезпечення. Визначено, що норми Декларації є базовими та важливими для здійснення в Україні соціальних реформ. Закладені у Декларації міжнародні соціальні стандарти потребують імплементації у процесі розвитку системи джерел права соціального забезпечення. Наголошено та сутності окремих положень Декларації, визначено систему міжнародних соціальних стандартів. Зроблено висновки та пропозиції.

Ключові слова: права людини; соціальні права людини; ООН; Загальна декларація прав людини; міжнародний договір; міжнародні соціальні стандарти; джерело права соціального забезпечення; кодифікація.

Костюк В. Л., Костюк Ю. В.

Всеобщая декларация прав человека в системе источников права социального обеспечения: научно-теоретический аспект

В этой научной статье исследуются концептуальные вопросы, связанные с пониманием места и роли Всеобщей декларации прав человека

▪ Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

в системе источников права социального обеспечения. Определено, что нормы Декларации являются базовыми и важными для осуществления в Украине социальных реформ. Заложенные в Декларации международные социальные стандарты требуют имплементации в процессе развития системы источников права социального обеспечения. Отмечено и сущности отдельных положений Декларации, определена система международных социальных стандартов. Сделаны выводы и предложения.

Ключевые слова: права человека; социальные права человека; ООН; Всеобщая декларация прав человека; международный договор; международные социальные стандарты; источник права социального обеспечения; кодификация.

Kostiuk V. L., Kostiuk Yu. V.

The Universal Declaration of Human Rights in the System of Sources of the Right to Social Security: The Scientific and Theoretical Aspect

This scientific article explores conceptual issues related to understanding the place and role of the Universal Declaration of Human Rights in the system of sources of social security law. It is determined that the standards of the Declaration are basic and important for implementation of social reforms in Ukraine. The international social standards enshrined in the Declaration need to be implemented in the process of developing a system of sources of social security law. The essence of certain provisions of the Declaration is emphasized, the system of international social standards is defined. Conclusions and suggestions are made.

Key words: human rights; social human rights; UN; Universal Declaration of Human Rights; international agreement; international social standards; source of social security rights; codification.

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

Kostiuk V.L., Kostiuk Yu.V.

The Universal Declaration of Human Rights in the System of Sources of the Right to Social Security: The Scientific and Theoretical Aspect

This scientific article explores conceptual issues related to understanding the place and role of the Universal Declaration of Human Rights in the system of sources of social security law. It is determined that the standards of the Declaration are basic and important for implementation of social reforms in Ukraine. The international social standards enshrined in the Declaration need to be implemented in the process of developing a system of sources of social security law.

It is stressed that, in its social and legal nature, the Universal Declaration of Human Rights is: the humanitarian and social vector of the development of society and the state; an international legal basis for the system of fundamental rights and freedoms; a basis for the formation of a system of international human rights standards; a key vector for the development of the latest social legislation, including in the field of social protection; the basis of modern codification of the law on social security.

It is generalized that the sources of social welfare law are external forms of expression and consolidation of the norms of law, which are formed under the influence of international standards of human rights by authorized normative actors and aimed at regulating modern social security relations. The main features of the sources of social welfare law are the following: defined forms of expression of the norms of social security law; meet international human rights standards; correspond to the tendencies of a democratic, social and legal state; designed to develop a system of social human rights, a leading place in which the right to social protection belongs; act as a result of normative powers of authorized entities in accordance with the Constitution and laws of Ukraine;

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

designed to regulate social security relations; subject to monitoring, supervision and control.

It is concluded that the Universal Declaration of Human Rights as a source of social security law is a fundamental international legal act of the United Nations that defines the system of fundamental social rights and freedoms that, by its very nature and content, serve international social standards.

The main features of the Universal Declaration of Human Rights as sources of social security law are as follows: 1) the fundamental and fundamental international legal instrument of the United Nations on human rights; 2) establishes a system of fundamental social rights; 3) defines the general system of fundamental international human rights standards; 4) provides for a system of fundamental international social standards; 5) determine the principles of legal personality in the right of social security; 6) defines the basic principles and principles of international legal regulation in the field of social security; 7) serves as the main source of social security law; 8) promotes the organization and implementation of social reforms; 9) acts as the international legal basis for the adoption of the latest legislation on social security; 10) acts as the international legal basis for the codification of legislation on social security; 11) is subject to monitoring, oversight and control; 12) its social rights are subject to jurisdictional and non-jurisdictional protection.

Taking into account the above, it is emphasized that the fundamental trend in the development of a system of sources of social security in Ukraine is the implementation of codification processes in this area, based on and taking into account the international standards defined by the Universal Declaration of Human Rights.

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.

Key words: human rights; social human rights; UN; Universal Declaration of Human Rights; international agreement; international social standards; source of social security rights; codification.

-
- Загальна декларація прав людини у системі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк, Ю. В. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 2(18) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18kvlnta.pdf>.